

ВСТУП

Навчальна програма гуртка «Дошколярик» комунального закладу «Вінницький ліцей №7 імені Олександра Сухомовського», складена за освітньою програмою «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку (рекомендовано Міністерством освіти і науки України (Лист МОН України № 1/11-7684 від 01.08.2017 року) реалізує державну політику в галузі освіти України щодо питань підготовки шестирічної дитини до школи. Адже підготовка до навчання у закладах – це комплекс знань, умінь і навичок, якими повинен володіти дошкільник.

Освітня програма «Впевнений старт» реалізує державну політику в галузі освіти щодо питань особистісного розвитку дитини, враховує стратегічний курс розвитку системи освіти України загалом. Концептуальні засади програми узгоджені з пріоритетами загальнолюдських цінностей, що забезпечує спрямованість програми на формування загальної культури життєдіяльності дитини старшого дошкільного віку, максимальне використання можливостей періоду дитинства для досягнення психологічних якостей дошкільної зрілості та особистісного зростання. Програма «Впевнений старт» розроблена відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти як державного освітнього стандарту. Реалізація Програми забезпечує оптимальні фізичні та інтелектуальні навантаження з метою охорони здоров'я та покращення фізичного, психо-емоційного стану та соціального благополуччя дитини. В основу Програми закладено відомі загальнонаукові принципи актуальності, науковості, доступності та відповідності програмового матеріалу віковим особливостям розвитку дітей, послідовності, систематичності, концентричності, дотримання яких відповідає сучасним тенденціям розвитку, виховання і навчання дошкільників. Відповідність світському і гуманістичному характеру освіти; єдність розвивальних, виховних, навчальних цілей і завдань дошкільної освіти; доцільність поєднання наукової обґрунтованості й можливості практичного застосування; особистісно-зорієнтована взаємодія дорослих і дітей; раціональне співвідношення організованої, самостійної та вільної діяльності у повсякденному житті; врахування провідних видів діяльності малюків забезпечують індивідуальний та диференційований підхід у освітній роботі з дітьми; інтеграцію змісту, форм, методів, засобів розвитку, виховання і навчання дошкільників. Мета програми «Впевнений старт» – збагачення досвіду взаємодії дитини старшого дошкільного віку з соціальним та природним оточенням через організацію специфічно дитячих видів діяльності, які формують відповідні життєві компетентності та якості

психологічної зрілості. Зміст програмових освітніх завдань кожного розділу відображає комплексний підхід до процесу формування особистісних досягнень дитини (емоційно-ціннісне ставлення, знання, вміння, життєві навички), що трактується як життєва компетентність. Реалізація цих освітніх завдань спрямована на комплексний особистісний розвиток, що включає єдність емоційного, інтелектуального та вольового розвитку дитини. Провідними для старшого дошкільного віку залишаються комунікативна (спілкування з однолітками та дорослими), здоров'язберігальна й ігрова, пізнавально-дослідницька, мовленнєва, художньо-естетична, господарсько-побутова (трудова) діяльність. Програма «Впевнений старт» має чіткий, лаконічний виклад основних освітніх завдань, результатів освітніх впливів й не переобтяжена методичними порадами (вони викладені окремо у навчально-методичному комплекті до програми, а також на порталі vstart.com.ua).

**РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ
У ПРАКТИЧНІЙ РОБОТІ ГУРТКА «ДОШКОЛЯРИК»
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ВІННИЦЬКИЙ ЛІЦЕЙ №7 ІМ. ОЛЕКСАНДРА СУХОМОВСЬКОГО»
ЗА ПРОГРАМОЮ «ВПЕВНЕНИЙ СТАРТ»**

МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ
(Мовно-літературна освітня галузь)

Освітні завдання:

I. ЗВУКОВА КУЛЬТУРА

- Розширювати й уточнювати уявлення про будову артикуляційного апарату, роботу його органів під час творення звуків.
- Розвивати моторику апарату мовлення.
- Домагатися правильної вимови шиплячих, свистячих, сонорних звуків, удосконалювати звуковимову відповідно до орфоепічних і літературних норм: звукосполучення [йа], [йу], [йє], [йі], [дж], [дз], [шч], подовжених м'яких приголосних, твердих приголосних перед «и» та апострофом, проривного приголосного звука [г], дзвінких приголосних у середині та в кінці слова, ненаголошених голосних звуків [е] та [и] тощо.
- Розвивати фонематичний слух.
- Вчити диференціювати на слух всі звуки у словах, в тому числі схожі за артикуляцією тверді та м'які, дзвінкі й глухі, сонорні приголосні, а також сприймати на слух римовані закінчення у віршованих текстах, самостійно добирати прості рими, співзвучні слова.

- Розвивати мовленнєве дихання, подовжувати тривалість видиху, вчити промовляти короткі фрази на одному видиху.
- Привчати говорити чітко, в помірному темпі та регулювати темп мовлення, розвивати силу, висоту, тембр голосу для передачі різних інтонаційних відтінків залежно до ситуації спілкування.
- Підтримувати бажання говорити рідною мовою правильно й виразно.

II. СЛОВНИК

- Збагачувати словниковий запас дітей на основі розширення уявлень про світ.
- Розвивати вміння розуміти та вживати слова на позначення назв предметів, їхніх ознак, кількості, дій, ознак за дією тощо. Збагачувати активне мовлення дітей прикметниками, прислівниками, дієсловами, дієприкметниками, дієприслівниками, числівниками, займенниками.
- Вчити розрізняти і вживати узагальнювальні родові та видові поняття (тварини – дикі і свійські, транспорт – пасажирський, вантажний, водний, повітряний тощо); добирати синоніми, антоніми для більш точного висловлення думки, емоційного забарвлення мовлення. Формувати стилістичне чуття через навчання розумінню образних слів і виразів у літературних творах, стимулювати їх вживання у мовленні дітей. Продовжувати ознайомлювати з багатозначними словами, вчити розуміти й пояснювати зміст слів з переносним значенням, доречно застосовувати їх в активному мовленні. Підтримувати пізнавальний інтерес дітей до незнайомих та малознайомих слів та їх тлумачення.

III. ГРАМАТИЧНА ПОБУДОВА МОВЛЕННЯ

- Вправляти у граматично правильному вживанні складних відмінкових форм іменників, кличної форми іменників, множинних форм іменників, присвійних прикметників вищого і найвищого ступенів порівняння якісних прикметників, а також у відмінюванні дієслів за особами, числами, родами.
- Учити правильно узгоджувати прикметники, числівники з іменниками та займенниками, вживати слова основних лексичних категорій у відповідних формах (відмінок, рід, число або час), прийменники та сполучники, що потрібні для зв'язку слів у словосполученні або реченні тощо.
- Заохочувати дітей до утворення інших граматичних форм того самого слова.
- Вправляти у вживанні різних синтаксичних конструкцій: простих, поширених, складних, безособових речень, а також речень зі вставними словами та прямою мовою.

- Формувати і закріплювати навички використання різних сполучників під час вживання складносурядних і складнопідрядних речень.
- Виховувати критичне ставлення до власного мовлення, формувати готовність виправляти помилки.

IV. НАВЧАННЯ ОСНОВ ГРАМОТИ

- Вчити правильно вживати терміни «речення», «слово», «звук», «склад», «буква». Навчити виконувати звуковий аналіз слів на слух відповідно до порядку й характеристики звуків у словах (голосний чи приголосний, твердий чи м'який приголосний).
- Формувати елементарні уявлення про слово як основну одиницю мовлення.
- Розуміти залежність значення слова від порядку складів у ньому.
- Вчити виокремлювати із мовленнєвого потоку речення, сприймати його як кілька пов'язаних змістом слів, які висловлюють завершену думку.
- Ознайомлювати з буквами як знаками передачі звуків на письмі.
- Сприяти ознайомленню з основними буквами за принципом частотності вживання відповідних звуків в усному мовленні, пропонуючи дітям не алфавітні, а звукові їхні назви

ПІЗНАВАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ (Природнича та математична освітні галузі)

Освітні завдання:

I. НАПРЯМ: У СВІТІ ПРЕДМЕТІВ

Формувати:

Уявлення про:

- функціональність предметів;
- предметно-практичну, предметно-перетворювальну діяльність;
- технологічність предметної діяльності («Як це влаштовано?», «Як це працює?» тощо);
- про шляхи отримання інформації;
- про нетрадиційні способи використання предметів;
- *інтерес до:*
- предметного світу;
- пізнавальної діяльності;
- творчого використання власних знань і вмінь;
- пошуку можливих способів використання предметів;
- *мотивацію до пізнання світу предметів;*
- *пізнавальну потребу* (з'ясувати, дізнатися, розібратися, що буде далі, що могло б бути, як це допомагає людині тощо).

Навчати:

- оперувати образами предметів;
- створювати задум та реалізовувати предметну (практичну/перетворювальну) діяльності у відповідності до задуму та природного призначення предмету;
- створювати прості схеми/моделі предметів та перетворювати їх;
- порівнювати, відокремлювати; • упорядковувати, узагальнювати предмети за певними ознаками (спільними/ відмінними);
- виокремлювати функціональні зв'язки різних предметів;
- виконувати пізнавально-дослідні дії: порівняння, аналіз, співставлення, узагальнення, упорядкування на основі практичних дій та з опорою на тактильні відчуття, функції органів почуття, зору, слуху;
- подумки порівнювати, відокремлювати, упорядковувати, узагальнювати предмети за певними ознаками (спільними/відмінними);
- розширювати досвід пізнавальної діяльності за допомогою різних органів сприймання (дотик, запах, фактура, вага тощо).

II. НАПРЯМ: У СВІТІ ЛЮДЕЙ

Формувати:

уявлення про:

- сім'ю та сімейні традиції;
- значення родинних зв'язків, способи їх підтримки;
- спільне та відмінне в людях (вік, стать, зовнішність, статура, вага, зріст, колір волосся тощо);
- народи світу та їх культуру;
- права споживача (формувати основи споживчої культури); інтерес до:
- інших народів Європи та світу.

мотивацію:

- до підтримки добрих взаємин з друзями, родичами, знайомими;
- до підтримки взаєморозуміння різних людей (різних за віком, статтю, вагою).

Навчати:

- виявляти повагу та доброзичливе ставлення до навколишніх;
- знайомитись та товаришувати/дружити (діяти як друг – разом гратися, допомагати, піклуватися).

III. НАПРЯМ: У СВІТІ ПРИРОДИ

Формувати:

елементарні уявлення про:

- природу нашої планети (клімат, ландшафт, водойми, тварини, рослини тощо);
- явища природи;
- рослини;
- тварин;
- природу як живу екосистему;
- всесвіт;
- взаємозалежність діяльності людини та стану природного довкілля;

інтерес до:

- пізнання природи рідного краю, близького оточення та всієї України;
- спостережень за явищами природи;

мотивацію:

- берегти природне багатство рідної країни;
- піклуватися про стан природного довкілля;
- до сталого розвитку (економити та раціонально використовувати природні ресурси);
- доглядати та піклуватися за домашніми улюбленцями (кіт, цуценя, рибки).

Навчати:

- розрізняти природні явища, називати їх;
- дотримуватись правил поведінки у природі;
- спостерігати за явищами природи та помічати зміни у стані природі;
- помічати природні явища (температура повітря, вітер, опади тощо, їх ознаки).

IV. НАПРЯМ: ЕЛЕМЕНТАРНІ МАТЕМАТИЧНІ УЯВЛЕННЯ

Формувати:

уявлення про:

- *математичні поняття:* величина, кількість, форма, час, простір;
- числа та цифри;
- способи утворення числа шляхом додавання/вилучення одного предмета;
- математичні дії додавання та віднімання (в межах 10);
- умовну мірку;
- відчуття радості від активних сенсорних дій з предметами;
- *інтерес до:*
- математичних дій на основі сенсорних відчуттів (зір, слух, дотик, смак, нюх), кінестетики, інтуїції;
- опанування в просторі (просторова орієнтація);

мотивацію до:

- пізнання навколишнього світу за допомогою сенсорних відчуттів і пізнавальних дій («Що ми можемо з цим зробити?» вимірювати, злічувати, порівнювати).

Навчати/розвивати:

- здійснювати елементарні пізнавальні (логіко-математичні) дії: порівнювати, аналізувати, узагальнювати, лічити, перелічувати, співставлення розміру предметів (шляхом накладання, прикладання, приставляння);
- сприймати умови простих завдань («Що невідомо?» «Що треба знайти?» тощо) в різних сферах життєдіяльності, в різних ситуаціях взаємодії;
- лічити за допомогою різних аналізаторів (на дотик, на рух, на звук);
- ділити предмет/фігуру на дві частини (навпіл);
- за сюжетною картинкою складати задачі (загадки, ребуси, моделі тощо), розв'язувати їх;
- вимірювати умовною міркою;
- робити висновки щодо кількості предметів (більше, менше, порівну).

V. НАПРЯМ: ДОСЛІДИ ТА ЕКСПЕРИМЕНТИ

Формувати:

уявлення про:

- досліди та дослідницьку діяльність, види експериментів (дослід, спостереження, екологічні, природознавчі);
- способи фіксації результатів дослідно-експериментальної роботи різними способами: малюнки, фото-, відеоматеріали, відлічування фішок тощо;
- готовність брати участь в дослідно-експериментальній діяльності;
- умови та приладдя для проведення різноманітних дослідів;
- фізичні властивості навколишнього світу (властивості речовин: твердість, розчинність тощо; характеристика руху: швидкість, напрямок; властивості магніта);

інтерес до:

- дослідно-експериментальної діяльності з різними матеріалами;
- дослідницької та винахідницької діяльності;

мотивацію пробувати проводити досліди та експериментальних дій («Що ми можемо з цим зробити?» вимірювати, злічувати, порівнювати тощо).

Системно залучати дитину до дослідно-експериментальної діяльності:

- зі штучними матеріалами (метал, резина, тканина, пластмаса, папір тощо);
- з об'єктами і явищами неживої природи (вода, деревина, пісок, глина, сніг, лід, кругообіг води у природі, повітря, вогонь тощо);

- з рослинами (ріст, розвиток, розмноження, догляд, пересаджування, світло, волога, тепло тощо);
- з фізичними явищами і властивостями навколишнього світу (твердість, м'якість, сипкість, в'язкість, плавучість, розчинність; швидкість тощо);
- з соціальним експериментуванням: аналіз суперечливих моральних ситуацій, ситуацій вибору, проблемно-пошукових ситуацій за літературними творами і власним досвідом тощо.

Створювати умови (ситуації), в яких дитина:

- може бути активним дослідником;
- може обирати проблемні пізнавальні питання для дослідно-експериментальної діяльності;
- може самостійно (під наглядом дорослого) провести дослід чи експеримент.

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Освітні завдання:

Розвивати:

- навички ефективної комунікації (спільна взаємодія, взаєморозуміння результатом яких задоволені всі учасники);
- вміння приймати участь у організованих дорослими різних форматах спілкування (очно, дистанційно-традиційна пошта, скайп, чати, листівки тощо);
- інтерес до спілкування з іншими людьми, до нових контактів (спілкування) з цікавими новими людьми;
- мотивацію до пізнання себе та інших людей;
- потребу знайомитися із внутрішнім світом людей (що відчуває, чим цікавиться, який має характер).

Навчати:

- слухати іншу людину;
- узгоджувати свої дії з діями інших людей;
- враховувати інтереси інших;
- діяти в команді, злагоджено;
- свідомо обирати партнерів для різних ситуацій взаємодії;
- уникати ситуацій непорозуміння, миритися, якщо це потрібно;
- активно та виразно використовувати невербальні засоби комунікації;
- будувати різні форми мовленнєвих висловлювань: запитання, зустрічне запитання, згода, уточнення, заперечення, запит, сумнів, прохання, вимога, ігрова вимога, дозвіл, порада, відмова, спонукання, задоволення,

здивування, вдячність, співчуття, невдоволення, пояснення, міркування, доказ, текст;

- домовлятися («Давай так...»);
- укласти угоди («Давай домовимося про... Я буду ... А ти будеш...»);
- діяти в команді (у кожного учасника гри – своя роль/функція);
- враховувати інтереси команди/групи;
- не конфліктувати, мирити друзів.

Створювати умови (ситуації), в яких дитина:

- спілкується за інтересами (наприклад, за видами діяльності – малювання, танці, спорт тощо);
- за допомогою дорослого аналізує різні за характером та результатом ситуації спілкування, знаходить причини виникнення суперечливих чи конфліктних ситуацій, виявляє протиріччя (невідповідності), знаходить аргументи «за» і «проти», висуває версії можливого розгортання подій («Що б трапилося, якби?», «Треба вчинити так..., тому що...» тощо);
- набуває досвіду встановлення контактів (знайомство, самопрезентація);
- за допомогою дорослого та/або самостійно аналізує різні за характером та результатом ситуації спілкування на основі серії сюжетних малюнків, встановлює хронологію подій, пояснює/обґрунтовує власну думку.

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

(Мистецька освітня галузь)

Освітні завдання:

НАПРЯМ: ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

Розвивати:

- Інтерес до художнього слова, високохудожньої усної народної творчості, а також до української та зарубіжної класичної і сучасної літератури.
- Підтримувати дитячу ініціативу щодо читання і розповідання.
- Формувати художній і читацький смаки.

Навчати:

- Розширювати знання про відомих дитячих поетів і письменників-класиків, про сучасних авторів (не менше 3-4 імен письменників і поетів), про окремі цікаві факти їхньої біографії, вчити впізнавати їх на портретах. Знайомити з видатними митцями слова рідного краю.
- Розрізняти за жанрами фольклорні та літературні твори (загадка, скоромовка, прислів'я, мирилка, лічилка, казка, оповідання, вірш тощо); пояснювати їх основні жанрові особливості.

- Вчити впізнавати назву, автора, героїв твору за його фрагментом, ілюстраціями або слайдами (не менше 8-10 літературних або фольклорних творів). Формувати уявлення про структуру книжки та деякі її види (словник, збірник художніх творів, підручник), окремі відомості з історії створення книжки. Вчити елементарному аналізу засобів художньої виразності у творах.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА, РУХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Освітні завдання:

Розвивати/поглиблювати:

- інтерес до ігрової діяльності;
- особистісні якості дітей під час розгортання ігор (ініціативність, самостійність, організованість, чесність);
- уяву та вміння фантазувати, мріяти;
- вміння організовувати ігровий простір (обирати місце, атрибути, предмети).

уявлення про:

- загальну будову тіла людини;
- про спорт та навички в різних видах спортивної діяльності (спортивні вправи, ігри з елементами спорту);
- фізичні можливості людини;

інтерес до:

- пізнання фізичних можливостей власного тіла;
- здорового способу життя; мотивацію до:
- основ здорового способу життя та усвідомленої потреби у руховій активності;
- бережного ставлення до народних засобів та методів фізичного удосконалення;
- ціннісного ставлення до здоров'я;
- дотримання навичок здоров'язбережувальної поведінки; пізнавальну

потребу до:

- аналізу рухових дій одноліток та самоаналізу власної здоров'язбережувальної поведінки;
- самостійності в організації та проведенні фізичних вправ, рухливих та спортивних ігор, фізкультурного дозвілля.

Навчати:

- адекватно розподіляти м'язове напруження під час виконання різних видів фізичних вправ (стройові, загальнорозвивальні, вправи з основних рухів, рухливі ігри, елементи спорту);
- елементарним навичкам фізичної саморегуляції;
- за потреби звертатися по допомогу до дорослого;
- вмінь застосовувати наявний руховий досвід в різних ситуаціях, пов'язаних з руховою діяльністю;
- самостійно визначати стан свого самопочуття.
- організовувати гру;
- дотримуватися правил;
- культурі взаємодії в іграх змаганнях (в ситуаціях перемоги чи програшу);
- в сюжетно-рольових іграх: приймати на себе різні за характером ролі, збагачувати рольову поведінку, розгортати та об'єднувати сюжети гри.

Створювати умови (ситуації), в яких дитина:

- набуває сталих навичок щоденної активної рухової діяльності;
- збагачує руховий досвід;
- загартовується;
- проявляє доброзичливе ставлення до однолітків в процесі спільної рухової (спортивної) діяльності;
- застосовує засоби профілактики захворювань (ранкова гімнастика, самомасаж);
- може самостійно або з участю дорослого обирати та організовувати сюжетно-рольову гру;
- може самостійно розгортати сюжет гри, змінювати правила гри та контролювати їх дотримання;
- опановує ігровий простір та збагачує варіативність видів ігор;
- набуває досвіду самостійної гри.

Заохочувати/зацікавлювати:

- до участі в різних видах ігор, зокрема в сюжетно-рольових;
- здатність наслідувати дорослого в іграх з правилами та виявляти уяву, креативність, вигадку на самостійному рівні в творчих (самодіяльних) іграх:
- в самодіяльних іграх – за сюжетами літературних творів, сюжетно-рольових, режисерських, театралізованих;
- в дидактичних іграх – сюжетно-дидактичних, рухливих, конструкторсько-будівельних, інтелектуальних, настільно-друкованих;
- в традиційних та народних іграх – забавлянках, пальчикових вправах та іграх, хороводах, рухливих з текстами, естафетах.

**Розклад занять гуртка «Дошколярик»
за освітньою програмою «Впевнений старт»
на 2021-2022 н.р.**

№	Діяльність дитини старшого дошкільного віку	І тиждень	ІІ тиждень	ІІІ тиждень	ІV тиждень
1 урок		Пізнавально-дослідницька діяльність <i>(світ предметів, людей, природи. Елементарні математичні уявлення. Досліди та експерименти)</i> Художньо-естетична діяльність <i>(художня комунікація, словесна творчість)</i>	Комунікативна діяльність <i>(спілкування дитини та навички взаємодії й розуміння іншої людини)</i> Пізнавально-дослідницька діяльність <i>(світ предметів, людей, природи. Елементарні математичні уявлення. Досліди та експерименти)</i>	Мовленнєва діяльність <i>(опанування рідною мовою, розширення словникового запасу)</i> Художньо-естетична діяльність <i>(художня комунікація, словесна творчість)</i>	Мовленнєва діяльність <i>(опанування рідною мовою, розширення словникового запасу)</i> Комунікативна діяльність <i>(спілкування дитини та навички взаємодії й розуміння іншої людини)</i>
2 урок		Здоров'язбережувальна, рухова діяльність <i>(охорона життя та зміцнення здоров'я)</i>	Мовленнєва діяльність <i>(опанування рідною мовою, розширення словникового запасу)</i>	Пізнавально-дослідницька діяльність <i>(світ предметів, людей, природи. Елементарні математичні уявлення. Досліди та експерименти)</i>	Здоров'язбережувальна, рухова діяльність <i>(охорона життя та зміцнення здоров'я)</i>
3 урок		Мовленнєва діяльність <i>(опанування рідною мовою, розширення словникового запасу)</i>	Художньо-естетична діяльність <i>(художня комунікація, словесна творчість)</i>	Пізнавально-дослідницька діяльність <i>(світ предметів, людей, природи. Елементарні математичні уявлення. Досліди та експерименти)</i>	Пізнавально-дослідницька діяльність <i>(світ предметів, людей, природи. Елементарні математичні уявлення. Досліди та експерименти)</i>

ПОКАЗНИКИ ЗАСВОЄННЯ ПРОГРАМИ

Ефективність впровадження програми «Впевнений старт» аналізується за характеристиками досягнень дитини. Достатнім вважається ступінь розвиненості дітей, яку демонструють старші дошкільники у різних специфічно дитячих видах діяльності (спілкування, гра, образотворча, господарсько-побутова, пізнавально-дослідницька, здоров'язберігальна діяльність).

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ

- Виявляє інтерес до спілкування з іншими людьми, до активної комунікації у різних повсякденних ситуаціях, як при безпосередньому контакті, так і у телефонній розмові або спілкуванні через інтернет, зокрема Skype.
- Цінує дружні взаємини з рідними, знайомими, друзями, тому намагається не конфліктувати, враховувати інтерес інших, узгоджувати з ними свої дії, діяти разом, злагоджено.

СФОРМОВАНІСТЬ ЗНАНЬ

- Володіє етикетними формулами спілкування (привітання, звернення, прохання, вдячності, вибачення тощо); побудовою конструктивних діалогів, полілогів між 2-4 дітьми, перемовин.
- Активно використовує різні форми мовленнєвих висловлювань відповідно до ситуацій.
- Може проаналізувати та пояснити причини виникнення суперечливих чи конфліктних ситуацій, виявляє протиріччя (невідповідності) та аргументи «за» і «проти», висуває версії можливого розгортання подій («Що б сталося, якби?», «Варто вчинити так..., тому що...» тощо).

ЖИТТЄВІ НАВИЧКИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

- Виявляє уміння домовлятися («Давай так...»), звертатися про допомогу («Допоможіть мені, будь ласка»), пропонувати допомогу («Я можу вам допомогти»); використовує різноманітні вербальні та невербальні засоби для привітання, висловлення подяки тощо.
- Уміє будувати конструктивні діалоги між 2-4 дітьми і підтримувати їх, бере участь у перемовинах. Тримається в діалозі невимушено, розмовляє тактовно.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНА, РУХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНА, РУХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Виявляє інтерес до пізнання фізичних можливостей власного тіла, вмотивованість до здорового способу життя; бажання й потребу в систематичних заняттях фізичними вправами; шанобливе ставлення до народних засобів та методів фізичного удосконалення людини.

- Дотримується навичок здоров'язбережувальної поведінки: виявляє свідоме ставлення до оздоровлення, самостійність під час виконання рухів.
- Проявляє доброзичливе ставлення до однолітків в процесі спільної рухової (спортивної) діяльності.

СФОРМОВАНІСТЬ ЗНАНЬ • Має уявлення про загальну будову тіла людини, про спорт та навички в різних видах спортивної діяльності (спортивні вправи, ігри з елементами спорту); фізичні можливості людини.

- Може пояснити значення фізичних вправ, заходів загартовування, засобів оздоровлення, що доступні для розуміння дітей, знань з галузі гігієни, медицини і фізичної культури для збереження та зміцнення власного здоров'я та поліпшення показників фізичного розвитку.
- Володіє елементарними навичками фізичної саморегуляції.

ЖИТТЄВІ НАВИЧКИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

- Має звичку до щоденної активної рухової діяльності та достатній руховий досвід. Охоче долучається до загартовування.
- Застосовує техніки профілактики захворювань (ранкова гімнастика, самомасаж тощо).
- Постійно піклується про власне здоров'я (сформована звичка).
- Виявляє вільне володіння різноманітними видами рухової діяльності.
- Бере участь в рухливих іграх та вміє самостійно організовувати рухову діяльність.

ПІЗНАВАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

- **У світі предметів:** виявляє інтерес до творчого використання власних знань і вмінь, пошуку можливих способів використання предметів. Має пізнавальну потребу (з'ясувати, дізнатися, розібратися, що буде далі, що могло б бути, як це допомагає людині тощо). Відчуває радість від власного пізнання (відкриття) світу предметів.
- **У світі людей:** виявляє інтерес до життєдіяльності людей/дітей найближчого оточення для налагодження та підтримки ефективного спілкування. Цінує і намагається підтримувати добрі взаємини з друзями, родичами, знайомими. Виявляє повагу та доброзичливе ставлення до людей.
- **У світі природи:** виявляє інтерес до пізнання природи рідного краю, близького оточення, України. Мотивований на цінності сталого розвитку (економію та раціональне використання природних ресурсів).

- **Елементарні математичні уявлення:** виявляє стійкий інтерес до виконання інтелектуальних завдань, зокрема завдань логіко-математичного змісту, та інтерес до творчого використання власних знань і вмінь, пошуку можливих способів використання предметів у різних видах діяльності; до логіко-математичних дій на основі сенсорних почуттів.

- **Досліди та експерименти:** виявляє інтерес до дослідно-експериментальної діяльності з різними матеріалами.

СФОРМОВАНІСТЬ ЗНАНЬ

- **У світі предметів:** має уявлення про функціональність предметів у предметно-практичній, предметно-перетворювальній діяльності.

- **У світі людей:** має уявлення про сім'ю та сімейні традиції, усвідомлює значення родинних зв'язків, способи їх підтримки. Встановлює спільне та відмінне в людях (вік, стать, зовнішність, статура, вага, зріст, колір волосся тощо). Виявляє інтерес до ознайомлення з іншими народами Світу та їх культурою.

- **У світі природи:** має уявлення про природу нашої планети (клімат, ландшафт, водойми), явища природи, рослини, тварин; взаємозалежність діяльності людини та стану природного довкілля, правила поведінки у природі.

- **Елементарні математичні уявлення:** демонструє сформованість базових математичних уявлень про поняття кількості, форми, часу, простору, числа та цифри; способи утворення числа шляхом додавання/вилучення одного чи декількох предметів. Володіє назвами сенсорних еталонів (колір, форма, величина) та використовує їх у самостійній діяльності. Використовує в мовленні математичні поняття й найуживаніші терміни. Усвідомлює просторові відношення між предметами. Встановлює причиново-часові залежності між різними явищами в природному та соціальному довкіллі.

Досліди та експерименти: знає назви штучних матеріалів (метал, резина, тканина, пластмаса, папір тощо); рослин (ріст, розвиток, розмноження, догляд, пересаджування, світло, волога, тепло тощо); об'єктів і явищ неживої природи (вода, деревина, пісок, глина, сніг, лід, кругообіг води у природі, повітря, вогонь тощо), навколо яких розгортається дослідна діяльність; усвідомлює значення назв-характеристик окремих фізичних явищ і властивостей навколишнього світу (твердість, м'якість, сипкість, в'язкість, плавучість, розчинність; швидкість, напрямок тощо).

ЖИТТЄВІ НАВИЧКИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

- **У світі предметів:** вміє подумки порівнювати, відокремлювати, упорядковувати, узагальнювати предмети за певними ознаками (спільними/відмінними). Характеризує предмети на основі їх дослідження за

допомогою різних органів сприймання (дотик, запах, фактура, вага тощо). Може вибирати предметний матеріал для гри, дослідницької, творчої та інших видів діяльності.

- **У світі людей:** охоче знайомиться та товаришує з однолітками (разом грає, допомагає, піклується), взаємодіє з дорослими (бере участь у спільному виконанні трудових чи інших завдань); намагається дотримуватися встановлених соціальних норм і правил.

- **У світі природи:** виявляє вміння спостерігати за явищами природи та помічати зміни у стані природи, оцінювати природні явища (температура повітря, вітер, опади тощо, їх ознаки); відповідально ставиться до догляду та піклування за домашніми улюбленцями (кіт, цуценя, рибки тощо).

- **Елементарні математичні уявлення:** здійснює початкові/елементарні пізнавальні (логіко-математичні) дії: порівнює, аналізує, узагальнює, лічить, перелічує, зіставляє розмір предметів шляхом накладання, прикладання, приставляння; вміє лічити за допомогою різних аналізаторів (на дотик, на рух, на звук), ділити предмет/фігуру на дві/чотири частини; за сюжетною картинкою складає умову задачі та розв'язує її; вміє вимірювати умовною міркою; робить висновки щодо кількості предметів (більше, менше, порівну); виявляє сформоване відчуття часу та вміння помічати його плинність; вміє орієнтуватися в просторі (на площині та в реальному оточенні) за схемою чи планом, визначає місце розташування предмета відносно іншого (ліворуч/праворуч/зверху/знизу; під/над/за/на/біля) за допомогою умовних позначень.

- **Досліди та експерименти:** виявляє вміння створювати задум та реалізовувати предметну (практичну, перетворювальну) діяльність відповідно до задуму та природного призначення предмету; створювати прості схеми/моделі предметів та перетворювати їх; самостійно чи з незначною допомогою складає схеми нескладних конструкцій; виявляє вміння планувати роботу і доводити її до кінця; в ситуаціях соціального експериментування виявляє вміння аналізувати суперечливі моральні ситуації, ситуації вибору, проблемно-пошукові ситуації за літературними творами та власним досвідом.

МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Свідомо намагається говорити виразно і правильно рідною мовою.
- Виявляє любов до рідної мови, повагу до державної та інших мов.
- Виявляє мовленнєву та пізнавальну активність; цікавиться читанням, охоче самореалізується в словесній творчості.

СФОРМОВАНІСТЬ ЗНАНЬ

- Розуміє значення мовлення для людини; розрізняє рідну та інші мови.
- Має достатній для успішної комунікації словниковий запас із різних сфер життєдіяльності.
- Сформовані уявлення про одиниці мови (речення, слово, склад, звук, буква), виокремлює їх із мовленнєвого потоку, правильно і доречно вживає відповідні терміни.
- Відтворює літературні тексти напам'ять у процесі театралізованих ігор та сценічних постановок.
- Має знання основних норм культурного мовлення.

ЖИТТЄВІ НАВИЧКИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

- Спілкується рідною мовою. Володіє правильною звуковимовою, регулює дихання і темп у процесі мовлення; володіє силою, висотою, тембром голосу; має розвинений фонематичний слух, має навички звукового аналізу простих слів. Говорить граматично правильно, вживає прості й складні речення. Охоче підтримує розмову з однолітками та дорослими, веде діалог невимушено, користується різноманітними мовними засобами залежно від життєвої ситуації.
- Виявляє інтерес до читання, вміння самостійно складати різні типи зв'язних висловлювань (опис, повідомлення, міркування, загадки, казки, оповідання), спираючись на чуттєвий досвід. Виразно, логічно і послідовно переказує невеликі літературні тексти, зміст побаченого. Демонструє готовність до письма: координує рухи очей і кисті руки та впевнено рухається по площині, вздовж рядка під час виконання графічних завдань.

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Літературно-художня діяльність: виявляє стійкий інтерес до книги, художнього слова; бажання висловлювати свої почуття в образному мовленні; активне зацікавлене ставлення до мовленнєво-творчої діяльності, як організованої, так і ініціативної, у різних її формах; охоче відтворює враження від літературних творів різними засобами художньо-мовленнєвої діяльності.

Образотворча діяльність: виявляє емоційне ставлення до довкілля, відчуває естетичну насолоду від творів мистецтва загалом та живопису зокрема, що спонукає до створення нових образів засобами образотворчої діяльності; може естетично оцінювати власну образотворчу діяльність та роботи інших дітей.

СФОРМОВАНІСТЬ ЗНАНЬ

- **Літературно-художня діяльність:** Знає і називає не менше 3-4 імен письменників і поетів, не менше 8-10 літературних або фольклорних творів; може пояснити особливості основних літературних і фольклорних жанрів; усвідомлює і

може пояснити значення образних слів (порівняння, епітети), доцільність їх вживання в поетичному тексті та прозі.

- **Образотворча діяльність:** має уявлення про види образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура, архітектура, декоративно-ужиткове мистецтво), техніки (квілінг, витинанка), про засоби виразності (колір, композиція тощо), прийоми використання різноманітних матеріалів.

ЖИТТЄВІ НАВИЧКИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

- **Літературно-художня діяльність:** підтримує бесіду про зміст, ідею, характери та вчинки героїв твору, відповідає на запитання дорослого, висловлює свої враження, переживання, оцінно-етичні судження щодо персонажів, співвідносить оцінки літературних героїв з власною поведінкою, реальними подіями; розповідає відомі казки, оповідання; усвідомлює та пояснює зміст прислів'їв, приказок, доречно використовує їх у мовленні; відгадує описові загадки; бере участь у розігруванні щедрівок, колядок, закличок, у сюжетно-рольових іграх за мотивами літературних творів, у промовлянні текстів народних ігор; інтонаційно передає різноманітні почуття під час виконання творів; відтворює в мовленні образні вислови з художнього тексту; чітко вимовляє скоромовки, чистомовки, прислів'я та приказки; бере участь у мовних іграх; на основі засвоєного зразка може складати невеличкі розповіді, казкові історії за змістом скоромовок, прислів'їв, власні описові та порівняльні загадки, лічилки, колісанки; придумувати іншу кінцівку літературного твору, доповнювати текст казки, оповідання додатковими епізодами.

- **Образотворча діяльність:** намагається втілювати творчий задум, виявляє ініціативу, творчість.